

PAŽVELK Į VANDENĮ KITAIP

Pasisemkite įkvėpimo iš šių 12 pagrindinių pranešimų, kad paskatintumėte žmones kitaip matyti vandenį. Vandens krizė, su kuria susiduriame, yra rimta, o jos priežastys sudėtingos ir tarpusavyje susijusios. Nors svarbu jas suprasti, šios kampanijos pranešimais siekiama įkvėpti pokyčius koncentruojantis į sprendimus. Galite pridėti konkrečių savo sprendimų, kad atsakytumėte į pranešimų temą.

1 **Matykite vandenį kitaip**

40 % žmonių visame pasaulyje jau jaučia vandens trūkumo padarinius. Turime pakeisti savo požiūrį į vandenį. Keiskime tai, kaip valdome, naudojame ir vertiname vandenį. Kartu turime tai, ko reikia, kad tai būtų padaryta teisingai. Galime sutvarkyti vandens ciklą. Visoje ES galime efektyviai naudoti vandenį. Galime užtikrinti, kad visi turėtume prieigą prie švaraus ir įperkamo gėlo vandens. Dabar pats laikas būti #WaterWiseEU. Sužinokite apie daugybę vandens sprendimų ir kaip mes visi galime prisidėti prie pokyčių. Pasidalykite savo geriausiu vandens sprendimu. Kaip kitaip matote vandenį?

2 **Vanduo nėra begalinis išteklius**

Vanduo yra gyvybiškai svarbus, tačiau jo trūksta. Mažiau nei 3 % pasaulio vandens sudaro gėlas vanduo, o didžioji jo dalis nėra skirta žmonėms vartoti. Vanduo teka iš jūros į debesis į žemę ir upes, palaikydamas gyvybę. Tačiau mūsų vandens ciklas, gyvybiškai svarbus visai gyvybei, yra sutrikdytas dėl klimato kaitos ir žemės bei ekosistemų degradacijos. Saugodami gamtą galime padėti atkurti pusiausvyrą. Branginkime vandenį kaip bendrą dovaną ne tik žmonėms, bet ir visai gyvybei Žemėje. Sužinokite, kaip ES imasi veiksmų, kad apsaugotų ir atkurtų mūsų ekosistemas.

3 **Vandens spalvos**

Norėdami pamatyti vandenį kitaip, turime suprasti skirtingas jo rūšis. Mėlynasis vanduo randamas ežeruose, upėse ir požeminio vandens telkiniuose. Jis gyvybiškai svarbus geriant ir buityje, taip pat žemės ūkyje: Europoje žemdirbystei sunaudojama 50 % mėlynojo vandens. Žalias vanduo yra augaluose, dirvožemyje ir miškuose. Sveikos ekosistemos padeda išlaikyti ir išvalyti vandenį, palaikydamos pasaulinį vandens ciklą. Pilkasis miestų ir pramonės šakų vanduo yra apdorojamas ir gali būti naudojamas pakartotinai. Juodasis vanduo, kuris yra surenkamas iš tualetų, yra nuotekos, kurių negalima pakartotinai panaudoti, jei jos nėra išvalytos. Labai svarbu, kad jos būtų tinkamai tvarkomos, kad nesiliestų su gėlo ar požeminio vandens šaltiniais. Dirbdami su gamta galime užtikrinti, kad vandens užtektų visiems. Sužinokite, kaip galime išlaikyti pilnas gamtos vandens atsargas, kad jos būtų naudingos visuomenei, gamtai ir ekonomikai. Ir sužinokite, ką ES daro siekdama užtikrinti, kad mūsų nuotekos būtų tinkamai išvalytos.

4 **Vanduo kaip kita krizė**

Išgyvename ne tik klimato krizę, bet ir vandens krizę. Dešimtmečius trukęs netinkamas valdymas, tarša ir netvari praktika stumia mūsų vandens sistemas į prarają. Potvyniai ir sausras vis dažnėja, o mūsų upės ir jūros kenčia.

Šią krizę lėmė per didelė paklausa ir trilypė klimato kaitos, biologinės įvairovės nykimo bei taršos krizė.

2019 m. beveik 30 % ES teritorijos susidūrė su vandens trūkumu. Nuo 1970 m. praradome trečdajį savo gėlo vandens ekosistemų, o gėlo vandens populiacijos sumažėjo 83 %. Pelkės nyksta, o upės praranda susisiekimą su jūra.

Negalime eiti tokiu keliu. ES jau imasi veiksmų, griežtų teisės aktų ir didelių investicijų, tačiau turime padaryti daugiau. Turime kitaip matyti vandenį ir gyventi #WaterWiseEU.

Saugokime savo brangiausius išteklius, kol dar ne vėlu.

5 **Vanduo kasdieniame gyvenime**

Vanduo atlieka svarbų vaidmenį beveik visose mūsų perkamose prekėse, ne tik maiste ir gėrimuose. Nuo žemės ūkio iki pramonės ir laisvalaikio – gėlas vanduo yra gyvybiškai svarbus. Labai svarbu tai suprasti ir tai, kaip galime užtikrinti, kad mūsų gėlas vanduo būtų efektyviai naudojamas ir papildomas, kad paklausa neviršytų pasiūlos.

ES imasi veiksmų įgyvendindama vandens taupymo priemones, skatindama tvarią žemės ūkio praktiką ir investuodama į vandens infrastruktūros projektus. Ji jau investavo daugiau nei 15 milijardus eurų į su vandeniu susijusius projektus, siekdama užtikrinti švarų ir tvarų vandenį visiems. Bet mums reikia ir jūsų indėlio!

Ar žinote, kaip suprasti, iš kur atsiranda jūsų vanduo ir kiek vandens yra jūsų naudojamuose produktuose? Pasidalykite komentaruose!

6 **Vanduo mus visus jungia**

Vanduo nėra tik išteklius; tai ekosistema ir sistema, jausta į mūsų tapatybės ir paveldo audinį. Nuo vingiuojančių upių iki didžiulių ežerų ir jūrų – Europos vandens keliai neša mūsų praeities istorijas, formuoja dabartį ir nusako ateitį.

Daugiau nei 60 % Europos upių yra tarpvalstybinės ir teka per daugiau nei vieną šalį. Tik pagalvokite apie Dunoją, Reiną ir Vyslą, kur vandens keliai atlieka esminį vaidmenį tarptautiniuose santykiuose, vandentvarkoje ir bendradarbiaujant aplinkosaugos srityje tarp šalių, kurias jie kerta.

Mes patys sudaryti iš 60 % vandens, todėl mūsų ryšys su vandeniu tampa dar gilesnis.

Kaip dar vanduo mus jungia? Pasidalykite savo mintimis!

7 **Per daug vandens**

Ar žinojote? 90 % nelaimių yra susijusios su vandeniu, įskaitant sausras ir sausėjimą, miškų gaisrus, taršą, o vien potvyniai nuo 1980 m. ES kasmet kainuoja daugiau nei 170 milijardų eurų.

Upių potvyniai ES smogė stipriau nei bet kada, paveikdami milijonus žmonių, sukeldami sumaištį ir pakenkdami mūsų ekonomikai. Naujausios ataskaitos, kaip ir Europos aplinkos agentūros Europos klimato rizikos vertinimas, rodo, kad Europa nepasirengusi sparčiai augančioms klimato grėsmėms.

Kaip galime numatyti su vandeniu susijusias nelaimes ir joms pasiruošti, o ne tik į jas reaguoti?

Dirbkime su gamta, kad apsaugotume savo bendruomenes, namus ir miestus nuo potvynių.

Gamta gali būti stipriausia mūsų sąjungininkė, turinti nuostabių sugebėjimų sugerti vandenį ir atkurti pusiausvyrą. Šlapynių užtvindymas, medžių sodinimas ir natūralių salpų atkūrimas – tai tik keli būdai, ką galima padaryti su gamta, kad sušvelnintume klimato kaitos poveikį.

Kartu mes galime atlaikyti bet kokią audrą!

Kaip jūsų miestas ir regionas ruošiasi potvyniams? Pasidalykite savo sprendimais dėl kovos su potvyniais!

8 **Per mažai vandens**

Klimato kaita kartu su netinkamu valdymu ir pertekliniu vartojimu skatina ilgesnes, smarkesnes ir dažnesnes sausras visoje Europoje ir visame pasaulyje. Tai kenkia maisto ir energijos gamybai, biologinei įvairovei, miškininkystei ir transporto infrastruktūrai.

Sausros ir vandens trūkumas Europoje nebėra anomalija. Šiuo metu 20 % Europos teritorijos ir 30 % europiečių kasmet patiria problemų dėl vandens, o išlaidos kasmet išauga iki 9 mlrd. eurų.

Turime efektyviau naudoti vandenį ir vartoti jo mažiau ten, kur jo trūksta. Gamta turi atsakymą į apsisaugojimą nuo sausras. Patobulindami savo kraštovaizdį, kad būtų galima veiksmingiau surinkti ir išleisti vandenį, galime nukreipti potvynį nuo sausrų. Pakartotinis šlapžemių drėkinimas, natūralių salpų atkūrimas ir sausras atsparių, mažiau vandens sunaudojančių augalų sodinimas – tai tik keli būdai, kaip gamta gali mums padėti.

Ir mes jau padarėme pažangą: trylika valstybių narių jau ėmėsi veiksmų ir patvirtino sausrų valdymo strategijas, skirtas kovoti su šia neatidėliotina problema.

Pasidalykite savo idėjomis apie vandens taupymą ir atsparumą sausras toliau pateiktuose komentaruose.

Sužinokite apie projektus, padedančius didinti gamtos gebėjimą kaupti ir išleisti vandenį.

9 **Užterštas vanduo**

Turėti pakankamai vandens nereiškia nieko, jei vanduo nėra švarus. Pramoninė tarša, nuotėkos iš ūkių, miestų tarša, kanalizacija, šiukšlės, naftos išsiliejimas ir kasyba yra pagrindinės vandens taršos priežastys.

Turime kovoti su vandens tarša jos ištakose. Kiekvienas sektorius – pramonė, miestai, žemės ūkis, turizmas ir transportas – turi atlikti tam tikrą vaidmenį užtikrindami, kad vanduo išliktų švarus ir tinkamas gerti.

Ar žinojote? Tik 44 % ES paviršinių vandenų yra geros ekologinės būklės, o tik 31 % – geros cheminės būklės. Žemės ūkis prisideda prie 80 % azoto išleidimo į ES vandenį.

Nepaisant iššūkių, ES maudyklų vandens kokybė išlieka labai gera. 2022 metais 85,7 % maudyklų buvo įvertintos puikiai, 95,9 % maudyklų atitiko minimalius vandens kokybės standartus.

Dirbkime kartu, kad apsaugotume savo brangius vandens išteklius! Pasidalykite savo pastangomis dėl švaraus vandens.

10 **Atliekų tvarkymas**

Vanduo nėra tik išteklius; tai mūsų maisto, ekonomikos ir ekosistemų gyvybės šaltinis. Be vandens pasėliai nuvysta, pramonė nustoja veikti, o bendruomenės kenčia.

Prognozuojama, kad pasaulinė gėlo vandens paklausa iki 2030 m. viršys pasiūlą 40 %.

Taigi, kaip užtikrinti, kad kiekvienas gautų pakankamą dalį? Turime pagalvoti apie bendrą vaizdą, kad rastume novatoriškus sprendimus, kurie būtų naudingi visiems.

Vandens perdirbimas arba nuotėkių šalinimas iš namų gali mums padėti apsaugoti nuo vandens ir pinigų švaistymo. Atnaujinus drėkinimo sistemas, pertvarkius miesto infrastruktūrą ir pritaikius ekologiškas inovacijas, mūsų miestai ir miesteliai gali pavirsti vešliomis oazėmis, sumažinti potvynių riziką ir atgaivinti bendruomenes.

Integruotas vandens valdymas nėra tik madingas žodis – tai sprendimų, kuriuose laimi visi, paieška.

11 **Vanduo taikos užtikrinimui**

Vanduo: sujungiantys tiltai ar konfliktų kurstymas?

Daugiau nei 3 milijardai žmonių visame pasaulyje priklauso nuo nacionalines sienas kertančių vandens telkinių.

Kai trūksta vandens arba kai jis užterštas, bendruomenėse ir šalyse gali išaugti įtampa.

Tačiau užtikrinus visiems vienodą prieigą prie saugaus,

švaraus vandens ir higienos, galima išvengti konfliktų ir palaikyti taiką!

ES nori įvesti mokestį dėl vandens išsaugojimo iki 2050 m. ir skatina tarpvalstybinį bendradarbiavimą vandens srityje, kad jis taptų taikos ir saugumo katalizatoriumi.

Visuose pasauliniuose procesuose turime teikti pirmenybę vandeniui, įskaitant jo saugumą. Vandens užtikrinimas yra būtinas siekiant tvaraus vystymosi tikslų (DVT) ir kovojant su klimato kaita.

Sugriaukime sienas, nes vanduo jų nepažįsta. Kartu užtikrinkime vienodą prieigą visiems ES ir visame pasaulyje.

12 **Vanduo ir ES**

Ar žinojote? ES gali pasigirti griežtais įstatymais ir pažangiausiomis technologijomis vandens apsaugai. Esame įsipareigoję gerinti prieigą prie švaraus geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo tiek savo šalyje, tiek užsienyje.

Mums įgyvendinant Europos žaliąjį kursą, vanduo turi atlikti svarbų vaidmenį mūsų žaliajame perversme. Nesvarbu, ar tai būtų žemės ūkis, pramonė ar energetika, vandens kokybė ir kiekis yra mūsų sėkmės pagrindas.

Tačiau susiduriame su dideliais iššūkiais. Praėjusiais metais Europa susidūrė su didžiausia per 500 metų sausra. Žemės ūkis yra pagrindinis vandens suvartojimo ir taršos šaltinis, o daugelis Europos vandens šaltinių yra išsekovti. Be to, daugelis ES teisės aktų nėra tinkamai įgyvendinami.

Turime sustiprinti savo įtaką. Atsparumas vandeniui yra svarbiausias dalykas sprendžiant sveikatos, maisto ir energijos iššūkius dabar ir ateityje.

Pakelkime naujovių ir bendradarbiavimo bangą, kad sukurtume tvarią vandens ateitį visiems!